

4. Elektronický prodej

Obliba elektronického obchodování v Česku rok od roku roste. Během roku 2020 uskutečnilo elektronický prodej více než 25 % firem a tyto prodeje tvořily 30 % veškerých podnikových tržeb v tomto roce. Za posledních 10 let se podíl elektronických prodejů na celkových tržbách podniků zvýšil přibližně 1,2 krát. Podniky s 10 a více zaměstnanci v ČR prodávají častěji přes webové stránky či mobilní aplikace než pomocí elektronické výměny dat (EDI), nicméně tržby firem získané elektronickou výměnou dat jsou dlouhodobě vyšší. V roce 2020 byly vyšší přibližně 2,5krát.

Pozn.: otázky v této kapitole se vztahují k roku předcházejícímu šetření, tj. zde konkrétně k roku 2020

Hlavní zjištění

- V roce 2020 uskutečňovalo elektronické prodeje svého zboží a/nebo služeb více než 25 % podniků. **Tržby z elektronických prodejů** na celkových tržbách podniků s 10 a více zaměstnanci se ve stejném roce podílely z 30 %. Tato hodnota se oproti situaci před 10 lety zvýšila přibližně 1,2krát. **V elektronickém prodeji dominují velké podniky.** V roce 2020 uskutečňovala elektronické prodeje více než polovina z nich (52 %) a dvě pětiny jejich celkových tržeb (40 %) pocházely právě z uskutečněných elektronických prodejů.
- Podíl podniků prodávajících zboží a/nebo služby **přes webové stránky nebo mobilní aplikace** (uskutečňujících tzv. **online prodej**) je **dlouhodobě vyšší** než podíl podniků prodávajících zboží a/nebo služby **pomocí elektronické výměny dat** (EDI). Online prodávala v roce 2020 v Česku pětina podniků s 10 a více zaměstnanci (21 %), pomocí elektronické výměny dat 9 % podniků, tedy přibližně polovina.
- Opačná je situace týkající se podílu **tržeb** z těchto elektronických prodejů. Tržby z prodejů uskutečněných přes webové stránky tvořily 9 % celkových podnikových tržeb v roce 2020, zatímco **tržby získané elektronickou výměnou dat byly 2,5 krát vyšší** a tvořily 21 % celkových podnikových tržeb.
- **Pětina podniků** (19 %) měla v roce 2020 **celkové elektronické prodeje vyšší než 10 % jejich celkových tržeb.** Jedná se nejčastěji o velké podniky s více než 250 zaměstnanci. Z hlediska převažující ekonomické činnosti nacházíme tyto subjekty nejčastěji **v cestovním ruchu.** V roce 2020 toto kritérium splňovalo 67 % cestovních agentur a kanceláří a 57 % firem poskytujících ubytování. O třetí místo se dělí **audiovizuální sektor a automobilový průmysl** a výroba ostatních dopravních prostředků. V obou zmíněných odvětvích bylo v roce 2020 46 % subjektů, jejichž finanční hodnota elektronických prodejů převyšovala 10 % jejich celkových tržeb.
- V roce 2020 uskutečňovalo elektronické prodeje v rámci EU průměrně 23 % podniků. V tomto ukazateli dominují podniky v Irsku (40 % podniků zde prodává elektronicky), Dánsku (38 % podniků) a Švédsku (36 % podniků). V žebříčku podniků elektronicky prodávajících byla Česká republika za rok 2020 mezi členskými zeměmi EU **na nadprůměrném 13. místě**¹. Nad průměrem EU27 je ČR také v online prodeji uskutečněných přes webové stránky nebo mobilní aplikace (i zde 13. místo za rok 2020). Nejlepší umístění v evropském žebříčku mají však české podniky za uskutečňování elektronických prodejů prostřednictvím elektronické výměny dat - za rok 2020 se umístily **na sedmé příčce.**
- V podílu tržeb z realizovaných elektronických prodejů se firmy s 10 a více zaměstnanci v Česku za rok 2020 umístily za irskými podniky **na druhém místě.** Tržby českých podniků z elektronických prodejů byly za rok 2020 na úrovni 30 % celkových podnikových tržeb, průměr za EU27 v roce 2020 činil 20 % celkových tržeb. Nejvyšší tržby z online prodejů mělo v roce 2020 Irsko (38 %), nejmenší Naopak podniky na Kypru (4 %). Pokud bychom vzali v úvahu jen **tržby získané elektronickou výměnou dat**, dělily by se české podniky za rok 2020 společně s podniky v Irsku dokonce **o první místo evropského žebříčku** (21% podíl na celkových tržbách). Průměr Unie v tomto ukazateli byl za rok 2020 téměř poloviční (13 %).
- Elektronické prodeje pomocí elektronické výměny dat uskutečňují především velké podniky, v roce 2020 tímto způsobem prodávalo zboží či služby 38 % velkých, ale pouze 6 % malých firem. Z odvětvového pohledu je uskutečňování elektronického prodeje pomocí EDI **dlouhodobě nejvíce rozšířeno**

¹ Zdrojem dat pro mezinárodní srovnání je databáze Eurostatu. Ta byla aktualizována v prosinci roku 2021 a v případě elektronického obchodování se data v ní vztahují k roku 2020: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/digital-economy-and-society/data/comprehensive-database>

v automobilovém průmyslu (CZ NACE 26). V roce 2020 tímto způsobem prodávalo 49 % podniků v tomto odvětví. Ve zpracovatelském průmyslu jsou prodeje prostřednictvím EDI kromě automobilového průmyslu poměrně časté ještě v potravinářství, nejvíce v odvětví výroba nápojů (CZ NACE 11), kde pomocí EDI prodávala v roce 2020 polovina podniků, ve výrobě potravin (CZ NACE 10) to bylo 27 % subjektů. V odvětví služeb je prodej pomocí EDI rozšířen především ve velkoobchodě (v roce 2020 ho uskutečňovalo 19 % subjektů).

- Detailnější údaje o online prodeji uskutečněném přes webové stránky nebo mobilní aplikace naleznete v kapitole č. 3 této publikace. Na tomto místě jen zopakujeme, že **podniky častěji elektronicky prodávají přes webové stránky nebo mobilní aplikace než pomocí elektronické výměny dat.** Online prodej přes web převažuje prakticky ve všech odvětvích, především v sektoru služeb. Nejvýrazněji je to vidět např. v ubytování, stravování a pohostinství, u cestovních agentur a kancelářů, ve stavebnictví, v sekci CZ NACE J nazvané *Informační a komunikační činnosti* nebo v maloobchodě. Ve většině odvětví zpracovatelského průmyslu naopak převažuje prodej pomocí EDI, nejvýrazněji v již zmíněném automobilovém průmyslu.
- **Prodeje přes webové stránky nebo mobilní aplikace jsou sice více frekventované, ale tržby z nich jsou 2,5krát nižší než tržby podniků získané elektronickou výměnou dat.** Situaci nejlépe ilustruje příklad elektronického průmyslu (CZ NACE 26), kdy v tomto odvětví uskutečňovalo online prodeje 21 % subjektů a prostřednictvím EDI 16 % subjektů, ale tržby z online prodejů za rok 2020 tvořily v tomto odvětví jen necelé 1 % z celkových tržeb, zatímco tržby získané elektronickou výměnou dat tvořily ve stejném roce 77 % z jejich celkových tržeb.
- **Nejvyšší tržby z prodejů uskutečněných pomocí elektronické výměny dat** vykázal v roce 2020 elektronický průmysl, tedy výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (77% podíl na celkových tržbách podniků v tomto odvětví). S velkým odstupem patří druhé nejvyšší tržby z prodejů pomocí EDI subjektům v elektrotechnickém průmyslu (44 % z celkových tržeb) nebo v automobilovém průmyslu (CZ NACE 29: třetina z celkových tržeb).
- Čtvrtina podniků (25 %) uskutečňovala v roce 2020 elektronické prodeje zákazníkům z ČR. **Zákazníkům z Česka** prodávají tedy prakticky všechny podniky, které uskutečňují elektronické prodeje. Přibližně poloviční množství (12 %) pak prodávalo **zákazníkům z ostatních zemí EU** a jen 4 % podniků s 10 a více zaměstnanci v ČR prodávalo v roce 2020 **zákazníkům do zemí mimo EU.**
- **Do zahraničí celkem** prodávalo v roce 2020 elektronickou cestou 12 % podniků s 10 a více zaměstnanci v Česku. Elektronický prodej do zahraničí **souvisel nejčastěji s cestovním ruchem**, uskutečňovaly ho podniky z odvětví ubytování nebo cestovní kanceláře (v obou odvětvích shodně 47 % podniků).
- Pouze zákazníkům z Česka (nikoli do zahraničí), uskutečňovalo elektronické prodeje v roce 2020 14 % podniků, nejčastěji velké podniky (21 % z nich) a podle převažující ekonomické činnosti podniky z odvětví telekomunikační činnosti (37 % z nich) nebo subjekty z potravinářského, nápojového a tabákového průmyslu (29 %).

Tab. 4.1: Podniky, které uskutečnily elektronický prodej přes počítačové sítě v roce 2020

	Celkem	Podniky s elektronickými prodeji vyššími než 10% jejich celkových tržeb	podle způsobu uskutečnění	
			prostřednictvím webových stránek nebo mobilních aplikací	pomocí elektronické výměny dat
Podniky celkem (10+)	25,5	18,6	20,8	8,9
Velikost podniku				
10–49 zaměstnanců	23,0	16,8	19,9	6,2
50–249 zaměstnanců	30,7	21,2	23,2	14,5
250 a více zaměstnanců	52,3	42,7	28,6	37,6
Odvětví (ekonomická činnost)				
Zpracovatelský průmysl	25,9	18,4	17,4	13,5
Výroba a rozvod energie, plynu, tepla	11,4	6,4	10,1	3,3
Stavebnictví	7,7	6,1	4,7	4,3
Obchod a opravy motorových vozidel	39,0	27,4	37,2	7,4
Velkoobchod	48,0	36,4	40,1	18,9
Maloobchod	42,6	27,0	41,2	4,4
Doprava a skladování	14,3	9,9	10,5	7,4
Ubytování	65,8	57,1	65,8	5,3
Stravování a pohostinství	27,4	21,5	26,1	4,0
Činnosti cestovních agentur a kancelářů	71,3	66,6	70,6	13,4
Audiovizuální činnosti; vydavatelství	58,8	46,1	56,8	11,8
Telekomunikační činnosti	45,5	36,7	44,9	9,1
Činnosti v oblasti IT	24,7	19,8	21,8	7,1
Činnosti v oblasti nemovitostí	11,6	9,2	9,2	3,4
Profesní, vědecké a technické činnosti	11,0	7,0	8,7	3,3
Ostatní administrativní a podpůrné činnosti	10,1	8,2	9,2	2,0

podíl na celkovém počtu podniků s 10 a více zaměstnanci v dané velikostní a odvětvové skupině (v %)

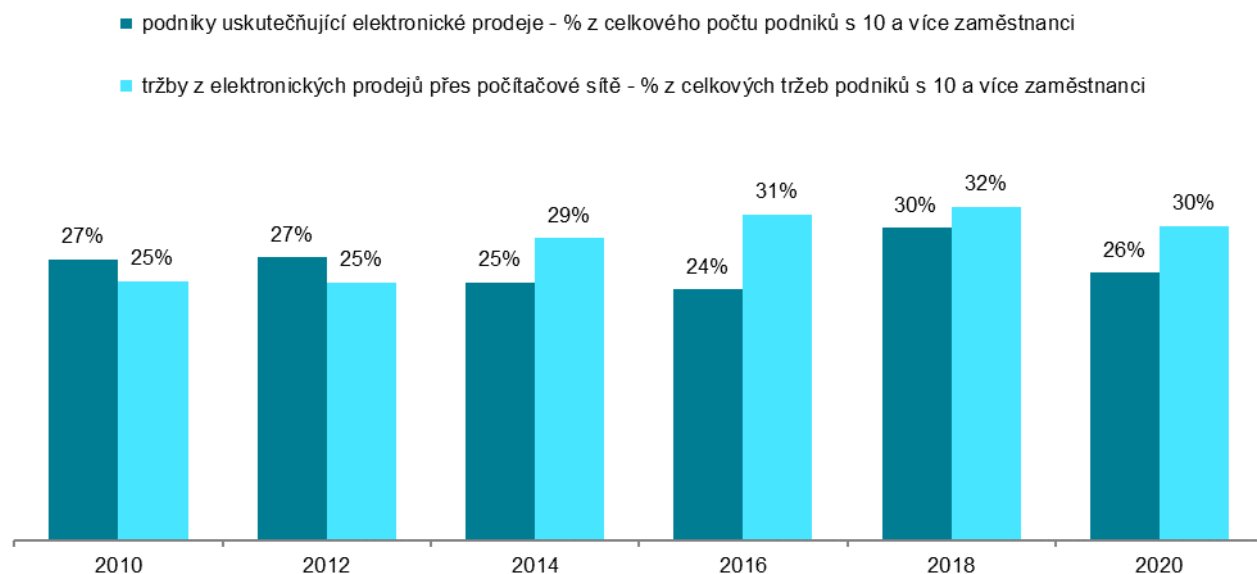
Tab. 4.2: Tržby podniků z elektronických prodejů uskutečněných přes počítačové sítě v roce 2020

	Celkem	podle typu použité sítě:			
		přes internet	z toho:		přes ostatní počítačové sítě (např. privátní sítě)
			prostřednictvím webových stránek nebo mobilních aplikací	pomocí elektronické výměny dat	
Podniky celkem (10+)	30,0	21,9	8,6	13,3	8,1
Velikost podniku					
10–49 zaměstnanců	15,9	10,7	7,8	2,9	5,2
50–249 zaměstnanců	17,2	13,9	7,4	6,5	3,3
250 a více zaměstnanců	40,4	29,1	9,4	19,7	11,3
Odvětví (ekonomická činnost)					
Zpracovatelský průmysl	33,7	17,7	4,9	12,8	16,0
Výroba a rozvod energie, plynu, tepla	52,7	52,1	7,9	44,2	0,6
Stavebnictví	3,8	3,6	1,8	1,8	0,2
Obchod a opravy motorových vozidel	23,2	21,6	13,1	8,4	1,7
Velkoobchod	26,7	19,1	11,2	7,9	7,6
Maloobchod	23,7	23,1	20,0	3,0	0,6
Doprava a skladování	28,7	26,5	9,2	17,3	2,2
Ubytování	35,3	35,0	33,1	1,9	0,2
Stravování a pohostinství	10,7	10,3	9,1	1,2	0,4
Činnosti cestovních agentur a kancelářů	68,6	68,2	65,6	2,5	0,4
Audiovizuální činnosti; vydavatelství	40,1	40,1	32,7	7,4	0,0
Telekomunikační činnosti	28,0	27,1	9,6	17,5	0,9
Činnosti v oblasti IT	17,8	17,5	12,0	5,5	0,3
Činnosti v oblasti nemovitostí	2,8	2,2	1,0	1,2	0,7
Profesní, vědecké a technické činnosti	4,9	4,4	2,6	1,8	0,5
Ostatní administrativní a podpůrné činnosti	24,1	19,5	10,1	9,4	4,6

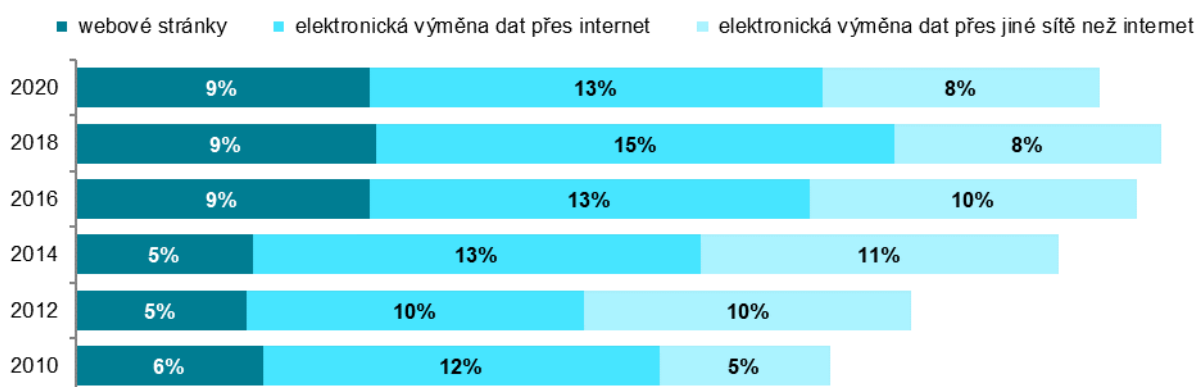
podíl z celkových tržeb podniků s 10 a více zaměstnanci v dané velikostní a odvětvové skupině (v %)

Zdroj: Český statistický úřad, 2021

Graf 4.1: Elektronický prodej uskutečněný přes počítačové sítě v podnicích s 10 a více zaměstnanci v ČR

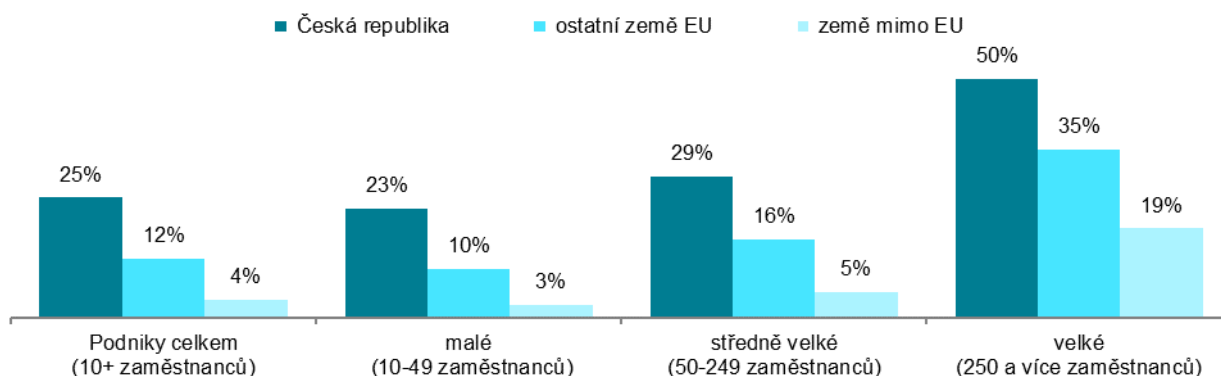

Graf 4.2: Tržby z elektronických prodejů v podnicích s 10 a více zaměstnanci v ČR podle použité počítačové sítě

podíl na celkových tržbách podniků s 10 a více zaměstnanci v daných letech

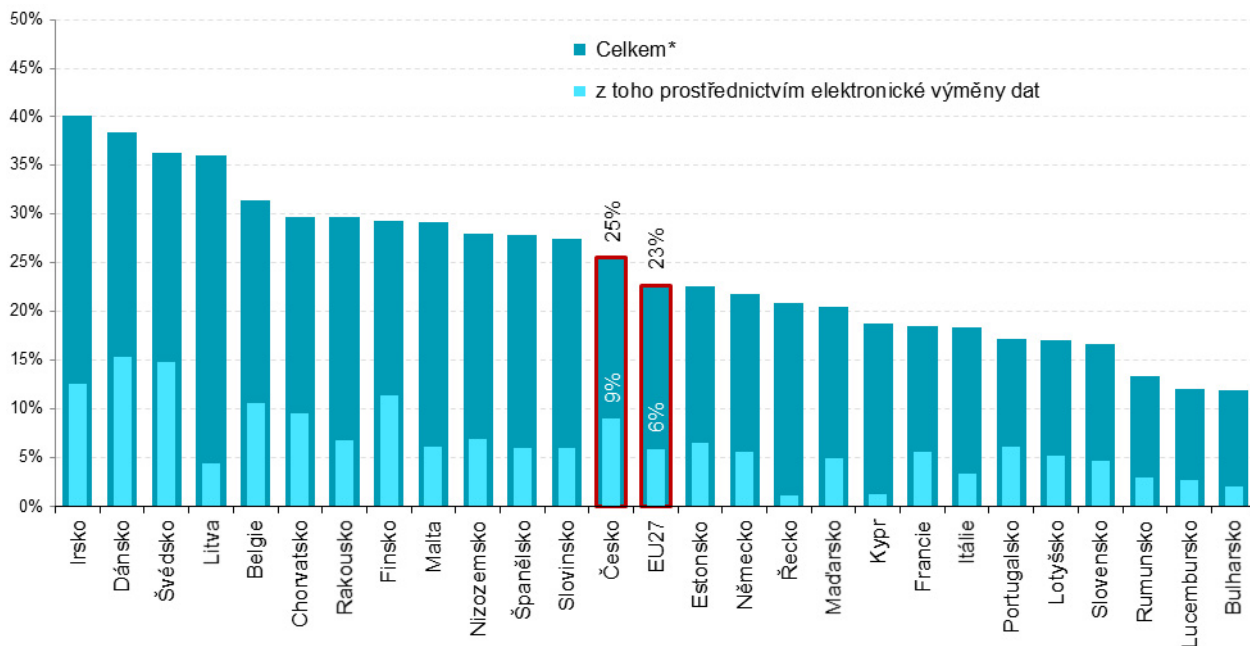
Graf 4.3: Podniky s 10 a více zaměstnanci v ČR uskutečňující elektronické prodeje podle země zákazníka v roce 2020

podíl na celkovém počtu podniků s 10 a více zaměstnanci v dané velikostní skupině v daných letech

Zdroj: Český statistický úřad, 2021

Graf 4.4: Podniky s 10 a více zaměstnanci v zemích EU uskutečňující elektronické prodeje v r. 2020

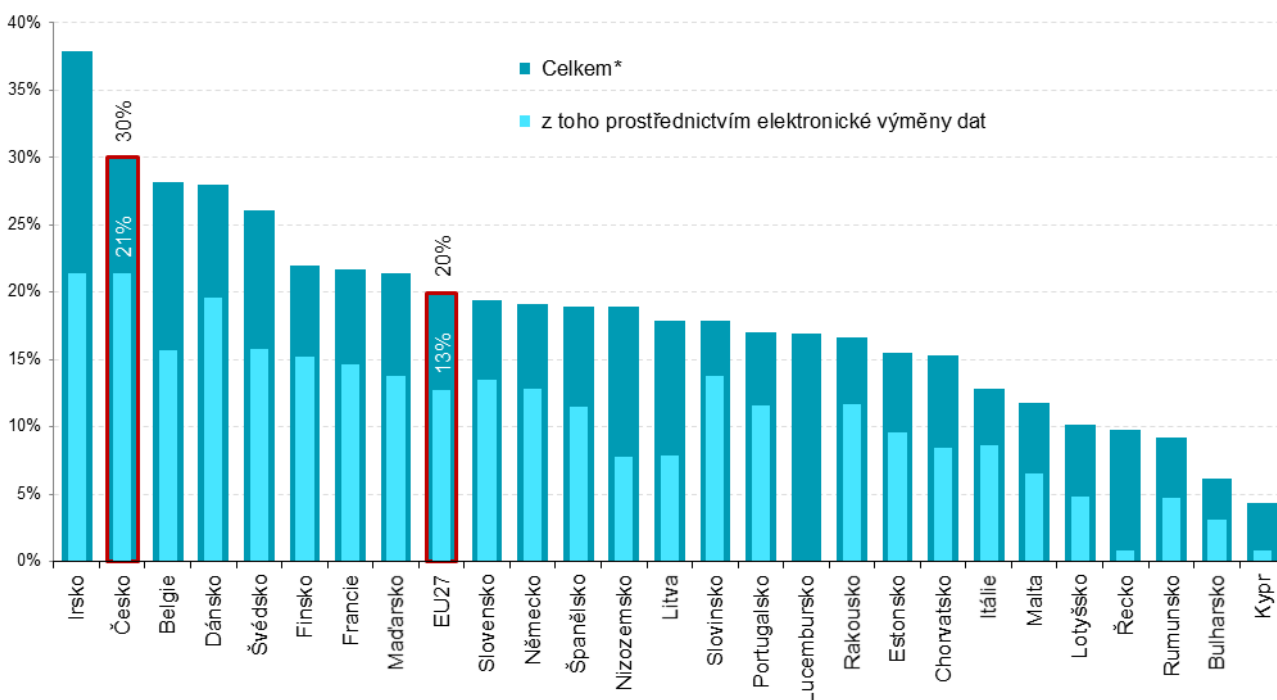

* podniky dané země, které v průběhu roku 2020 měly tržby z elektronických prodejů

podíl na celkovém počtu podniků s 10 a více zaměstnanci v dané zemi

zdroj dat: Eurostat, prosinec 2021

Graf 4.5: Tržby podniků s 10 a více zaměstnanci v zemích EU z uskutečněných elektronických prodejů v roce 2020

* tržby podniků dané země, které měly v průběhu roku 2020 tržby z elektronických prodejů uskutečněných prostřednictvím počítačových sítí, na jejich celkových tržbách v roce 2020

podíl na celkových tržbách podniků s 10 a více zaměstnanci v dané zemi

zdroj dat: Eurostat, prosinec 2021